

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Υλικά για το δάσκαλο

Η προσπάθεια του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών να οργανώσει εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολικές τάξεις άρχισε το 1988. Έχουν πραγματοποιηθεί τρεις φορές μέχρι σήμερα εκπαιδευτικές εκδηλώσεις: μια ημέρα το Μάιο του 1989, τρεις ημέρες τον Οκτώβριο του 1989 δύο ημέρες τον Μάιο του 1990 και προγραμματίζεται ένα τετραήμερο για το Μάιο του 1991. Οι εκδηλώσεις αυτές έχουν τη μορφή ανοιχτής ημέρας του Μουσείου.

Εκτός από τους συνήθεις εκθεσιακούς χώρους, στήνονται 20 περίπου πάγκοι σκορπισμένοι σε όλο το Μουσείο, όπου επιδεικνύονται από ειδικούς, προσωπικό του Μουσείου ή εξωτερικούς συνεργάτες, πώς κατασκευάζονταν τα χειρόγραφα βιβλία, οι εικόνες, τα ψηφιδωτά, τα βυζαντινά υφάσματα, τα κεραμικά, τα γλυπτά στο μάρμαρο και στο ξύλο. Οι μικροί επισκέπτες μπορούν να δουν από κοντά, να αγγίξουν τα υλικά που χρησιμοποιούνταν. Στη συνέχεια παρακολουθούν πώς γίνεται η συντήρηση μερικών από αυτά τα αντικείμενα. Μπορούν επίσης να δοκιμάσουν τις δημιουργικές τους ικανότητες κατασκευάζοντας δικά τους ανάγλυφα σε ασπύνη ή ψηφιδωτά με χάντρες ή απλώς γράφοντας το όνομά τους με βυζαντινή γραφή. Το πρόγραμμα συμπληρώνεται με ένα ή δύο οπτικοακουστικά για το Βυζαντινό Πολιτισμό και για την τεχνική των βυζαντινών τοιχογραφιών.

Κάθε μέρα της εκδήλωσης μπορούν να επισκεφθούν το μου-

σείο 500-1000 μαθητές και μαθήτριες. Παρά το μεγάλο αριθμό των επισκεπτών, ο αριθμός αυτός είναι πολύ χαμηλότερος από τους συνολικούς ετήσιους αριθμούς των μαθητών που επισκέπτονται το μουσείο με τις τάξεις τους και χωρίς την εκπαιδευτική υποστήριξη του Μουσείου, που πλησιάζουν τις 30.000. Συνειδητοποιώντας το πρόβλημα από την πρώτη στιγμή, η προσπάθεια των οργανωτών του προγράμματος στράφηκε προς την προετοιμασία των συνοδών εκπαιδευτικών για την επίσκεψη, με σκοπό να τους δοθεί σταδιακά η δυνατότητα να πραγματοποιούν γόνιμες εκπαιδευτικές επισκέψεις και ανεξάρτητα από τις εκπαιδευτικές εκδηλώσεις του μουσείου.

Εται άρχισε η προετοιμασία σειράς υλικών που βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και που προσφέρεται στον εκπαιδευτικό πριν από την επίσκεψη για την προετοιμασία του ίδιου και της τάξης του. Τα υλικά αυτά είναι: **διντεοκασέτα** διάρκειας 10 λεπτών για το **βυζαντινό πολιτισμό**. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να τη δανειστεί και να την προβάλει στην τάξη.

Φυλλάδια (έξι) με γενικές πληροφορίες για τη βυζαντινή τέχνη, στα οποία γίνεται ιδιαίτερη αναφορά σε μερικά εκθέματα του μουσείου. Ένα έβδομο φυλλάδιο θα κυκλοφορήσει ως το Μάιο και θα αποτελεί μια σύντομη ξενάγηση στο Βυζαντινό Μουσείο.

Φάσεις κατασκευής βυζαντινής εικόνας: Επάνω σε 9 κομμάτια ξύλο παρουσιάζονται 9 διαδοχι-

κές φάσεις, από το σκέτο ξύλο και την προετοιμασία του ως την τελική στέρωση της ζωγραφισμένης επιφάνειας με βερνίκι. Το υλικό αυτό δανείζεται σε εκπαιδευτικούς που έχουν ήδη παρακολουθήσει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του μουσείου, για να το δείξουν στους μαθητές τους δύο μέσα στο μουσείο και να αξιοποιηθούν έτσι καλύτερα την επίσκεψή τους σ' αυτό.

Στο παλητήριο του μουσείου **πωλούνται** επίσης τέσσερα ρυζιές με θέματα από μιαν εικόνα του Βυζαντινού Μουσείου και από ψηφιδωτά του Δαφνίου. Εξασκούν την παρατηρητικότητα των παιδιών εξοικειωνώντας τα συγχρόνως με τη βυζαντινή ζωγραφική.

Όπως γίνεται φανερό, το υλικό αυτό αποτελεί τον πυρήνα μιας μουσειοσκευής που όταν ολοκληρωθεί –κυρίως, όταν αναπαρχθεί σε περισσότερα αντίτυπα– θα είναι δυνατόν να δανείζεται ολόκληρη σε σχολεία για επίδειξη, μελέτη και παιχνιδιό μέσα στην τάξη.

Όλγα Γκράτζιου

Επιμελήτρια στο Βυζαντινό Μουσείο

Byzantine Museum

O. Gratziou

The Byzantine Museum can presently offer to teachers six leaflets with information on respective sectors of Byzantine Art as well as information material which analyzes the successive phases of Byzantine icon painting. Puzzles showing Byzantine works of art are on sale in the Museum shop.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Νομισματικού Μουσείου ως «κέντρο έρευνας» της νομισματικής επιστήμης και με την πεποίθηση ότι το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα είναι η κοινωνική του προσφορά προς το ευρύ

κοινό, και μάλιστα το μαθητικό, πραγματοποιείται σε μόνιμη βάση μέσα στις αίθουσες του Μουσείου –κατά τη σχολική περίοδο– ένα Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα, διάρκειας δύο περίπου ωρών. Απευθύνεται σε μαθητές,

κυρίως των δύο τελευταίων τάξεων του Δημοτικού και των δύο πρώτων του Γυμνασίου. Πραγματοποιείται δε με τη βοήθεια απαραίτητου εποπτικού υλικού και με την ουσιαστική συμβολή των συνεργατών του –αρχαιο-

λόγων και εκπαιδευτικών.

Στον υπεύθυνο εκπαιδευτικό της τάξης, πριν να επισκεφθεί το Μουσείο για το Πρόγραμμα, αποστέλεται «Ενημερωτικός Φάκελος» (Teacher's pack), με τη βοήθεια του οποίου θα πληροφορηθεί για το τι θα διαδραματισθεί στο Μουσείο και γενικά θα έχει μια πρώτη επαφή με το αντικείμενό του.

Ο φάκελος αυτός περιλαμβάνει:

- Ένα διπτύχο ενημερωτικό φυλλάδιο.
- Ένα ανάτυπο από το τεύχος αρ. 8/1989, σελ. 113-122, του περιοδικού «Νομισματικά Χρονικά» (εκδότης: «Ελληνική Νομισματική Εταιρεία»), όπου σε σχετικό άρθρο της υπογράφουσας (»Νομισματικό Μουσείο: Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα») εκτίθεται η όλη φιλοσοφία του Προγράμματος και περιγράφεται με αδρές γραμμές η πορεία της δραστηριότητας των παιδιών στο Μουσείο.

- Τα σχετικά φύλλα που αφορούν το παιχνίδι «Το Κυνήγι του Θησαυρού», που εκτυλίσσεται και αυτό στις αίθουσες του Μουσείου, κατά τη διάρκεια του Προγράμματος.

- Το βασικό Φυλλάδιο του Εκπαιδευτικού Προγράμματος του Νομισματικού Μουσείου (έκδοση «Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων», Μάιος 1990), με τη βοήθεια του οποίου οι μαθητές διακινούνται επάνω από τις προθήκες με τα αρχαία, ρωμαϊκά, βυζαντινά, μεσαιωνικά, νεότερικά νομίσματα. τους θησαυρούς που εκτίθενται ατόφιοι, τα βυζαντινά μολυβδόβουλλα κ.ά.

Οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί κα-

θώς και οι μαθητές των σχολείων που δεν είναι δυνατόν να «κλείσουν» μια ημερομηνία για το Πρόγραμμα –εφόσον η ζήτηση είναι πολύ μεγάλη και η προσφορά από μέρους του Μουσείου δεδωμένη– είναι δυνατόν να προμηθεύονται από τα «πωλητέα είδη» του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου στην Αθήνα, καθώς και από τα Αρχαιολογικά Μουσεία της Ρόδου και της Θεσσαλονίκης, το βασικό αυτό φυλλάδιο του Εκπαιδευτικού Προγράμματος. Κατ' αυτόν τον τρόπο είναι δυνατόν ο εκπαιδευτικός να συνοδεύσει τους μαθητές και μόνος του στο Νομισματικό Μουσείο.

Προκειμένου δε να εντατικοποιηθεί και αξιοποιηθεί η προσφορά του Εκπαιδευτικού Προγράμματος του Μουσείου και προς αυτή την κατεύθυνση, έχει σχεδιασθεί το πρόγραμμα «Ενημέρωση των Εκπαιδευτικών» πριν αυτοί επισκεφθούν το Μουσείο μόνιμοι τους με τους μαθητές τους και με τη βοήθεια του βασικού αυτού φυλλαδίου του Εκπαιδευτικού Προγράμματος.

Μίνα Γαλάνη - Κρίκου

Αρχαιολόγος, Υπεύθ. Τμ. Εκπαθ.
Προγρ. Νομισμ. Μουσείου

Numismatic Museum: Educational Program

M. Galani - Krikou

Been convinced that an Educational Program is the social contribution of the Numismatic Museum to the broad public and especially to the students we have realized such an activity in the Museum area. This program is in operation throughout the school year, it last about

two hours and fits into the framework of activities of the Numismatic Museum as a «research center» on Numismatics. It is addressed to students of the last two grades of Elementary and the first two of High School. The indispensable elucidating material and the substantial contribution of archaeologists and teachers help to the effective realization of the program.

A «Teacher's Pack» is sent to the class teacher before the Museum visit, so that he can very well be informed on what will take place in the Museum and can be introduced to the subject. The «Teacher's Pack» contains:

- An information leaflet.
- A reprint of the «Νομισματικά Χρονικά» (Numismatic Chronicle) in which the entire philosophy of the program is explained and the course of activity of the children in the Museum is described.
- Information and instructions for the game «The Treasure Hunt», part of the educational program that takes place in the Museum
- The basic pamphlet of the Educational Program that guides the «itinerary» of students among the museum-cases with the ancient, Roman, Byzantine, Middle-Ages, and later coins and hoards.

If a teacher cannot reserve a date for an educational program for his class, due to the rising demand, he can always obtain this pamphlet either from the National Archaeological Museum of Athens or from the Archaeological Museums of Rhodes and Thessaloniki. With the pamphlet's help the teacher can visit the Museum with his class and conduct himself the educational program.

In order the effect of the educational program of the Numismatic Museum to be maximized in this direction the «Informing the Teachers» program has been designed. The teacher can participate to this program before his class visit to the Museum, so that the best results can be obtained when he visits the Museum with his class and conducts the educational program with the help of the forementioned pamphlet.